

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 14. Gloriæ cælestis bona satiant appetitum quem terrana magis accendunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

aliqua magis propria quibus talis melius possit magnitudo declarari. O morales, mentis oculis ascendite, cogitate, ruminare quanta sit illius loci magnitudo, quam speratis obtineat, ut tota terræ inles puncto sit minor (si minus quid dari possit) eius comparatione. Considera igitur si totus mundi globus colorum comparatione tam nihil sit, quid erunt terrena hæc omnia regna? quid ciuitates? quid loca? quid tua camporum iugera quæ tibi videntur tam extensa? quid tuæ possessiones quas iudicas tam amplas? quid domus tua? quid tua palatia? O miseri, qui curritis exanimis vnus praeter hereditatis, aulæ, palatii, rei alienius adeo ex quæ ambitione flagrantissimi, videte, *Quam ingens locus possidens eius.*

Progredere ulterius, ac considera, quod si tanta sit differentia eorum omnium quæ conspiciuntur nobis subiacent ad illud spatium, quoad quantitatem, non minor est quoad qualitatem. Aspice caelos illos pulcherrimos, stellas fulgentissimas, attende solis clarissimum splendorem, lunæ venustatem, omnia hæc sunt in signa: ut per hæc agnoscas, si tale tectum creauerit domum terrene, corruptibili, & breui contumanda tales testudines, laquearia taha, elegantia incorruptibili adornata, quid erit, quod in domo illa caelesti suæ Maiestati condigna, & æternæ gloria congrua preparauit, vbi in æternum regnat ipse Deus immortalis. *Quæ venustas? quæ lux? quæ claritas! talis est, ut mundi lux maxima nox sit ac tenebræ.* O terribens, ac filii hominum, caelos istos, stellas, fulgorem, ut signa considera: hoc est, ut illa corporis oculis inuententes ex illis intelligatis mentis oculis emittentes caelorum prerogatiuas, & videte quam præclare vobis acclamet Rex Propheta: *Fili hominum vsquequo graui corde, ut quid diligitis vanitatem, & quæ rursus mendacium? Mortales bonis caelestibus instituti, ut quid adeo vacordes vos ipsos dericitis, ac animo vilescitis, ut quibus illas istas diligatis, quid enim aliud sunt terrena hæc omnia? quam apte vobis illud possum occine, quod pissima Machabæorum mater, quam Spiritus S. hoc celebrat encomio: *Mater mirabilis & bonorum memoria digna.* suggestit filiolo suo, quo eum ad cruciatum, mortisque tolerantiam excitabat, quibus ab impio Rege Antiocho examinabatur. *Pesona, ut afficias ad eum &c.* Et altera quoque mulier, pari virtute, simili constantia, mater iunioris Symphoriani, quem ut vidit extremis doloribus ad vitæ exitum, palmamque martyrii properantem,*

adhortata exclamauit: *Nate, Nata, memento æternæ vitæ, caelum suscipe, & ibi regnante inueneris.* Hoc ipsum vobis inculco, licet enim vos non ad mortem rapiat cor, oris tyrannorum saua crudelitas, instigant tamen ad animæ perditionem leuiiores damonum tentationes, mundi illecebræ, caro vestra ad retum terrenarum dilectionem, quæ omnia vanitas arguuntur, &c.

S. 14. *Gloria caelestis bona satiant appetitum quem terrana magis accendunt.*

Hinc oritur, quod Propheta in particulari non dicat, quid illud sit quod Deus in hoc conuiuio proponet, sed quodam velac involucto & includit generalitate. *Conuiuium pinguium, pinguium medullatorum:* pinguia, subtilantia plena medullis. Magnam habent verba hæc emphasis, quod illud conuiuium tantarum erit apparatus epularum instructum, ut appetitui satisfaciat, famemque satiet. Cibus autem ut satisfaciat, & satiet conformis esse debet calori stomachi qui illum digerit. Si vnam passam potigas struchionem, vel sicum elephanti, vel milium equo, fame interibunt. O quam ingens animæ nostræ stomachus, & quantus eiusdem calor appetitus! Infinitus est, ne minus dixerim, boni capax infiniti, hinc oritur, ut eum nequeat satiare quidquid habet mundus, totum enim illud est finitum. Quando vehemens est ignis incendium, illud aqua aspersorum nequit suffocare: quinimo eo acior inflammatur. O animæ incendium, omnia digerens, omnia consumens: quamlibet infuderis aquam, nihil operatur, hac vehetior incenditur. Infunde aurum, gemmas, argentum, census, reditus ciuitates, regna, sitim non extinguunt nec calori satisfaciunt, insufficientis est hæc aqua tantis flammis extinguendis.

Subtiliter dixit Spiritus S. quod quæcumque mundo comprehenduntur, etiam simul iuncta gutta sunt rotis antelucani: *tanquam gutta rotis antelucani, sic est ante te orbis terrarum, his cordis magis accenditur appetitus.* Optime hæc describit Diuus Augustinus *Cor humanum in desiderio aternitatu non fixum, nunquam stabile esse potest, sed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud transiit, qui vrens requiem, vbi non est. In his autem caduca & transitoria veram requiem inuenire non valet, quomodo tanta est dignitas, ut nullum bonum praeter summum bonum ei sufficere possit.* Ob hoc præter alias rationes dicitur homo factus ad imaginem & similitudinem

R r r 2 Deit

27

Sa. 11. 23. D. Aug. L. Manu. c. 23. To. 9

Dei: sicut enim Deus solus seipso satiatur, ac in seipso requiescit ob suam infinitam capacitatem: eius enim intellectus capax est infinitæ veritatis, ac voluntas infinitæ bonitatis, & idem ipse gloriæ infinitæ, ac substantiæ infinitæ, ita quoque habet homo capacitatem infinitam, proinde ne putaueris, quod omni ac toto creato satiatur: hæc etenim omnia finita sunt, & velut granum milii in ore elephantis. *Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* Prodit Alexander Magnus, ut fulguris radius (ob hanc enim rationem eum Deus monstrat Danieli sub figura animalis, ita velociter currentis, ut terram tangere non videretur. *Ecce hircus caprarum veniebat ab Occidente super faciem totius terræ, & non tangebat terram*) & sibi subiicit Prouincias: vna subiugata sibi persuadens illa iam satisfactum, illico reaccenditur vehementius ad aliam, quoque sceptro suo adiciendam, illa quoque obtenta, statim ambit aliam & aliam inquietus. An hæc tibi sufficiant ò Alexander? Jam nihil superest acquirendum: quid deest? minus quietus, minus satur ingemiscebat, quando toti mundo dominabatur, quàm quando eius ne vel minimam partem possidebat; proinde tunc indoluit, tunc fleuit quia plures non posset coronæ suæ adiungere Prouincias, in quantum, ut cogitare ceperit, num alius esset mundus, quem suo subiugare posset impetio: ob quod necesse fuit, ut eius præceptor Aristoteles librum inscriberet, de *Vnico mundo* vbi clarissimis argumentis probat non nisi mundum vnicum inueniri. Hæc idem (omnibus historiis ac rationibus theoreticis) nos ipsa docet experientia quotidiana. Pauper eras, omnium indigus, nullas rei Domus: tum tibi persuadebas, quod si Deus tibi concederet, ut centum doricis, aut coronatis annuo censu viveres opulens, nullus te foret mortalium felicitior, ac quietior. Illos tibi Deus est elargitus, diues viuis; illico crescit auri sacra fames, ascendit in cor desiderium, cum illis & alios eundem lucrandi, censuræ que instituti pinguiorem. Hæc obtinuisti: illam augetur & ipsa cupiditas, unde expedire iudicas, ut officia ac dignitates ambias ciuitatis, & inter cæues censearis honoratior & hoc tibi contigit. Sed non sufficit; imaginari fore non incongruum, si nobilis inscriberis & inscriptus nobilis, ilico termini domitorum extendendi, &c. & nunquam satur conquietis. O quot tales vidi, qui pauperes clericis, vel religiosi, ad primas Cathedras ascenderant, qui minus pacati erant & inquietiores primis illis superbi dignitatibus, quàm vili suo tuguriolo, seu cellula pauperes. Nec miror: cum enim animæ capacitas eius sit infinita, proinde bonum exoptat, quod eam impleat, quod aliud esse non potest, nisi infinitum; & quidquid est, consecuta certo finitum limite terminatur.

Quando in immensum creuit incendium, quantumlibet lignum, quod illo minus sit, flammam non extinguit: licet enim videatur, quàm primum apponitur, quod paululum flammam compescat, illico tamen nimio calore accensum, acris incendit, & illo vehementior ignis inardescit; ita nostræ contingit voluntati: ita expertus est Dauid: pauper latebat paterni gregis opilio, voluit montes, rupes, tubosque deserere, & populosas colere ciuitates, ab hominibus in illis extolli, coli, honorari ad votum successit: dum celebrem illum agit de gigante Goliath triumphum, ob quem tota illud Hierosolyma festiuus excipit applausibus redeuntem, filia occurrit cum tympanis lætitiæ & sistris, choros ducunt, victori prænam modulantur, An his contentus ò Dauid? Continuo vult Rex Saul steter promissis, fidemque seruet juratam, det sibi filiam in uxorem, sique gener regis, ut hoc obtento, & ad illum honoris gradum euectus nihil ultra daret appetendum. Sic enim interrogat: *Num parum videtur, vobis generum esse Regis? Gener sit Regis, applaudite.* Num hoc tibi sufficit? nequam Domine; eum enim me vixeris in Regem, hoc mihi summopere est in votis, sum & imperio & dominio verus Rex, Dominus at solus: id tunc omnes me suum regem venerentur. Ita terrenis Deus cuncta disponit, ut ei dent manus, iurent dignitateque fidem tribus Israel. Regi congruulam tibus; Nec hoc illum sedat, nisi sit omnium numquam tributum Israel rex independens. Rex eleua-satur, facta acclamata, quid adhuc illi deest? ut subdat populum meum sub me. fiat. Num modo tan em aliquando satur conquietes? Modò minus quietus, quàm vnaquam, meaque plus cruciatur anima non his satiata, quàm tota vita mea, cum hæc omnia mihi parua ac modica videantur, sed nec inconcinne, cum satia non possit, nisi illo bono quod eius sit appetitui conueniens, quod sit infinitum. *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Talem eum video die quodam afflictum, gementem, lachrymantem, *Euerunt mihi lachryma mea panem die ac nocte.* Quid gemis: ad quid anhelas? An tibi desunt opes, *supra.*

28

1. Reg. 14.

Ps. 116. 13.

Ps. 41. 4.

suprema dignitas, regna, subditi, famuli, corporis custodes, exercitus, tribunalia, equi, palatia, regia magnificentia? Hæc omnia, (respondet) nihil sunt, eo quippe, quod Deo est infertus, non satiabor, & quamdiu hoc non possedero, ipsum me huius fatigabit desiderium suspirare. Hoc autem quando, & ubinam assequeris? In caelo, ubi sum Deus instruit regale conuiuium, & summa cœnatur exultatione. *Hæc recordatus sum; & effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei in voce exultationis & confessionis sonus expulantis. Illic conuiuio assidebimus. quod animam satiabile. Faciet in monte hoc conuiuium, pinguium medullariorum.* O quam solidos, nutritivos dabit ipse nobis cibos: diuinam essentiam in tribus personis diuinis, totum esse diuinum, omnem suam substantiam, suam omnipotentiam, gloriam suam, magnificentiam suam, suam maiestatem. Iudica num cibis sit ille solidus. Hunc Christus suis pollicebatur in proximum eorum, quæ pro sui nominis gloria & passi fuerant & paterentur incessi. *Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis, & ego dispono vobis. sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo.* Magnifica promissa; Hoc summum censuit David ac maximum, quod Principi Michaboseth Ionathæ sui intimi quondam familiaris poterat concedere, nimirum ut regali mensæ secum continua resideret. Desuerunt Aman superbo, alia verba, quibus magis extolleret fauorem, quo se apud Reginam Esther polleere autumabat quam si diceret: quod se Regi Assuero conuinam inuittasset Regis ad mensam assidere: quis hoc obtineret? Hoc ego (asserit Christus) vobis concedam, hoc vos dignabor honore, hoc meus operabitur sanguis, mors mea, *ut edatis & bibatis super mensam meam, in regno meo, idem quod ego, tali regno talis mensa, & tali mensæ, tales conuenient epulæ.* Quæ mensa hæc, qua Deus in regno suo ac maiestate diuina recreatur? Notum est Aristotelis axioma: quod omnia viuientia cibo indigeant suæ naturæ conuenient. Animalia proprio sibi cibo aluntur, aues similiter, quinimo & ipsi cœlites Angeli cibo nutriuntur naturæ suæ conuocidi: Ita Raphael ad Tobiam: *Ego cibo inuisibili, & potu, qui ab hominibus videri non potest, uter.* Deus igitur, qui vita viuunt, omnem vitam superante, cibo fruuntur illi valde consono. Quis hic cibus: quæ hæc mensa, cui Deus assidet, qua satiatur? Ipsa sua diuina essentia, ac substantia, suum esse, sua maiestas,

sua bonitas, &c. non enim Deus satiari potest aliquo quod sit illo minus; est etenim infinitus, & capacitatis infinitæ. Ad hanc igitur regalem mensam, cibum quæ diuinum vos condico (ait Christus) idem quo ego vescor, quo ego reficior, ac illud omne, quo vuo æternum gloriosus vobis in cibum ministrabo. Hoc est, quod ager, diuinam suam essentiam eniet (en qualis vobis mēsa præparata) intellectui nostro, confortato, & adiuto lumine gloriæ, eritque vni, quàm Theologi vocant, ratione specierum intelligibilem. Illic se totum, & quantum in se habet nobis communicabit. Admirate *Conuiuium pinguium pinguium medullariorum.* Medulla est substantia magis abscondita, & ipsis ossium intimis viscerata. Perpēde quod tibi Deus hoc in conuiuio tradet alimentum illam suam maximè absconditam substantiam, illam de qua dixit: *Non videbit me homo & viuet, illam, ad quam in sua natura nec ipsi supremi Seraphini suo accedere possint intellectu, illud absconditum, quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.* Et qua ratione dabit electis suis Deus, hunc cibum, quo ipse sustentatur? Ad huius expositionē intelligi potest illud Dauidicum: *Adsiit regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate.* Constituere aliquem ad dexteram suam, est eum sibi facere cœqualem. Hæc loquendi formulâ declarauit David æqualitatem filij cum Patre, quia dixit illi: *Sede à dextris meis.* Hoc quoque profite-mur: *Sedet à dextris Dei:* quia in quantum Deus, æqualis est Patri, & in quantum homo locum obtinet eminentissimum. Quocirca vult David dicere: voluisti dilectam spōsam tibi facere cœqualem, tradis illi quod possides & maximum & pretiosissimum. Num fortè est Ecclesia vel ipsa anima Deo æqualis? Nequaquam, sed inuit quod eam sibi faciat æqualem in quantum illi concedit iisdem frui bonis, eisdemque diuitias possidere. Ita ut nullo alio sit Deus gloriosus, nec bonis aliis opulentus, quàm ea ipsa gloria, ac diuitis, quas in cælo sponx suæ concedit possidendas. Clarius explicat. *In vestitu deaurato, circumdata varietate:* vestitus omnium ditissimus, est vestis Attica, ex auro contexta, q.d. eam reddis æqualem, dum eam induis eadem Attica veste gloriæ, seu polymita cum varietate licet enim ex eadem & æquè pretiosâ tela sit vestitus deauratus, qui puillo textur, sicut qui & magno, at multo maior est vestis vnus quàm alterius secundum corporis magnitudinem. Sic quoque & idem erit Deus, eadem

Lu. 22. 28
q. Reg. 9. 7
Tob. 12. 19

Exo. 33.
ps. 44.
ps. 10.
ps. 109.
R r r 3

eius essentia, eadem eius diuinitas, quae sanctis communicabuntur ad cuiusque mensuram meritorum, in quo gloriosa varietas elucebit.

S. 15. Ille erit gaudium impermixtum, quale hic nullum reperitur, sed paucis permixtum.

29 **E**xaggerat Propheta hoc Dei coniuiuium, in quo vinum haurit, ut *vindemia defecata*, id est vinum meracum. Apud omnes Auctores, tam factos quam prophanos, & apud quoslibet hominum nationes, vinum, symbolum est laetitiae, & gaudii omnesque consentiunt dicto Dauidis. *Vinum laetificat cor hominis.* Quinimo narrat Spiritus S. quod alius introduxerit loquentem vineam, quod inter omnes terrae plantas, fructus eius talis esset, qui *laetificat Deum & homines.* Asserit, quod Deum laetificet: eo quod ipse Deus statuerit, ut in sacrificiis laetitiae, vinum funderetur, & hinc Gentiles hoc sumptuerunt, ut quod omnium primum Diis suis offerrent, esset vinum pretiosissimum. Nominatim vero vinum offerrebant, (inquit Iustinus Martyr) in sacrificiis Solis, quem ut supremum Deum venerabantur, & vocabant: *Mundi laetitiam.* Virgilio Poetarum facile Princeps Virgilius vinum appellabat; *Munera laetitiaeque Dei.* De quo mira refert Philo ab omnibus auctoribus auctor habitus irrefragabilis quod igitur dicit, quod in illo coniuiui Deum electis suis vinum propinabit pretiosissimum, merum, *vindemia defecata.*

L. De plan per hoc innuit, quod eos laetitia perfunder purificat *Noe ad hunc, ac merito deliniet gaudio, sine vlla seu parua sinem & seu magna vllius rilla, & seu doloris permixtio h. de Te. mudentia*

Pro. 13. 13 **E**xtrima gaudis luctus occupat. Non ait dolor risu miscebitur, quia dolores tam meros haurimus, ut nec risus vmbra seu gaudii guttula illi misceatur, nobisque occurrunt, sic ut nec rimplam relinquunt, ne vni quidem passui aut vltimo consolationis: & saepe numero succedunt tibi, inuicem, ita ut dolor vni saltem & alteri conneclatur ac commiscetur, & quocumque oculos conuerteris, nihil nisi labores offundis, nihil nisi dolores apprehendis. Iobum affligit tristis nuntius, a Sabaeis armenta bouum ac aliarum referens ablata, huic risus non succedit, nec

gaudium, sed tribulatio grauior, accurrit nuntius alius, quali mala sibi inuicem inuectens, qui dicit: *Ignis Dei cecidit e caelo & tacitus oues perosque consumpsit.* Huic alter succedit, qui inter alia haec tristitia nuntiat: a Chaldaeis directos camelos & percussosque pueros gladio. Et dum sperandum sibi fore et aliquid a filiis leuamen tribulationis, adest alter, qui refert illos sub ruina domus contritos sepulchrosque miserando infortunio: dum autem in se reuersus sibi posset de sanitate gratulari, eum iam illi caetera desessent, ena capi et vsque ad calcem totus lepra conspersus sedet in sterquilinio, dolorum poenarumque colluues, dum sibi inuicem manus dant, & vna alteri poena concatenatur dolorem dolori succedere poenam poenae connecti exemplo discis quotidianis, verumtamen sine dolore gaudium, sine luctu tripidium, sine morore risum, quis inueniet? dum enim risus tibi offertur occasio, continuo accurrit dolor, qui vinum diluat & ne sit purum insulcat, *Risus dolore miscebitur. & extrima gaudis luctus occupat.*

Maxima Sarae offertur anxia laetitiae, dum se pragnantem lata demiratur, omni tam spe ablata filios generandi: quocirca est effusa in risum dum ei Dei nuntius filii praenuntiat natiuitatem, eum eius sterilitas seu cunctis superuenisset: tantoque gaudio demulcebatur, ut filium iam natum Isaac enseruerit appellandum, id est risum: *Risum fecit mihi Deus.* Confestim vero gaudium illud dolore & anxia sollicitudine diluitur: videt Agar ancilla filium, in filium suum in sa gentem eum contemnentem, persequentem, vnde continuo agitata tumultu de remedio cogitat, vltimulque cum Abraham marito contendit animosa. Gestiebat pra gaudio Rebecca iam partu v. eius, post multos annos in matrimonio frustra consumptos, & ut ob rem quam adeo sitienter experierat, imo sibi vita chariorem duebat summa laetitia perfundebar: attamen, mox succedit dolor, quem vtero suo sentiebat vehementer mirum, *Collidebantur in vtero eius parvuli,* quo ad portas mortis saeuista rapiebatur: vnde tristis exclamat: *Si sic futurum erat, ut quid necesse fuit concipere?* Tanta laetitia exultat Rachel, se a Deo ventris fructu saecundam conspiciat, quanto prius dolore ob sterilitatis vitium contabuerat, ac cito citius *Risus dolore miscebitur,* dum partus cruciata tormentis, haec eius vltissima fuerunt verba: quibus an ma eius corpore eucllebar, & hoc extremum perorat, ut natum filium vocarent Benoni, id est filium doloris: tantum enim ex partu cruciatur torquebatur: ut an-

Iob. 1. 14.

Gen. 25. 6.

Gen. 25. 22.

man